

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ КОМПЛЕКС СТАТИСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби
статистики України

10.01.2013 № 3

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ
ЗІ СТАТИСТИКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

АНОТАЦІЯ

Методологічні положення містять основні терміни й пояснення зі статистики інноваційної діяльності, перелік основних розрахункових статистичних показників, а також визначають завдання, порядок організації та методологію проведення державних статистичних спостережень у зазначеній галузі статистики.

Методологічні положення підготували співробітники відділу методології статистики науки та інновацій НТК статистичних досліджень:

Жукович І. А. – к. е. н., с. н. с., завідувач відділу методології статистики науки та інновацій;

Рижкова Ю. О. – науковий співробітник відділу методології статистики науки та інновацій;

та працівники департаменту статистики послуг Держстату України:

Калачова І. В. – д. е. н., директор департаменту статистики послуг;

Білоконь О. І. – начальник відділу статистики науки та інновацій департаменту статистики послуг.

Біленька Н. А. – головний спеціаліст відділу статистики науки та інновацій департаменту статистики послуг

Методологічні положення схвалені на засіданні Комісії з питань удосконалення методології та звітної документації Державної служби статистики України (протокол від 19 жовтня 2012 р. № 12)

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ	4
ПЕРЕДМОВА	5
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	6
2. ЗАВДАННЯ СТАТИСТИКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	7
3. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	8
4. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНИХ СТАТИСТИЧНИХ СПО- СТЕРЕЖЕНЬ	13
4.1. Державні статистичні спостереження зі статистики інноваційної діяльності	13
4.2. Мета й основні характеристики державних статистичних спостережень	13
4.3. Інструментарій та програма державних статистичних спостережень	15
4.3.1. Державне статистичне спостереження інноваційної діяльності промислового підприємства	15
4.3.2. Державне статистичне спостереження інноваційної діяльності підприємства	16
4.4. Процедури проведення державних статистичних спостережень та поши- рення їх результатів	16
5. ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБІТ ІЗ ФОРМУВАННЯ СУКУ- ПНОСТІ ЗВІТНИХ ОДИНИЦЬ ДЕРЖАВНИХ СТАТИСТИЧНИХ СПОСТЕ- РЕЖЕНЬ	18
6. ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ РОЗРАХУНКОВИХ ПОКАЗНИКІВ	20
Додаток А Відмінності та граничні ситуації, за якими розрізняють типи іннова- цій	25
Додаток Б. Зміни, які не визнаються інноваціями	27
Додаток В. Джерела інформації для здійснення інноваційної діяльності	28
Додаток Г. Цілі технологічних інновацій	28
Додаток Д. Чинники, що перешкоджають інноваційній діяльності	29
Додаток Е. Класифікаційні ознаки розрахункових показників	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

- ЄДРПОУ – Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України.
- КВЕД – Класифікація видів економічної діяльності;
- КІСЕ – Класифікація інституційних секторів економіки;
- КОАТУУ – Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України;
- КОПФГ – Класифікація організаційно-правових форм господарювання;
- КС – Класифікація країн світу;
- РСО – Реєстр статистичних одиниць;
- НДР – науково-дослідні розробки

ПЕРЕДМОВА

Методологічні положення зі статистики інноваційної діяльності (далі – **Методологічні положення**) розроблені на виконання заходів із реалізації Стратегії розвитку державної статистики на період до 2012 року.

Метою розроблення **Методологічних положень** є визначення порядку організації та методології проведення державних статистичних спостережень зі статистики інноваційної діяльності.

Методологічні положення містять завдання, основні терміни та пояснення, перелік основних розрахункових показників зі статистики інноваційної діяльності, порядок організації та методологію проведення державних статистичних спостережень, порядок розроблення і поширення їх результатів, принципи та критерії формування сукупності звітних одиниць.

Методологічні положення складаються з передмови, шести розділів, шести додатків та списку використаних джерел.

Методологічні положення призначені для працівників органів державної статистики всіх рівнів.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методологічні положення визначають:

- основні завдання статистики інноваційної діяльності;
- загальні поняття й терміни статистики інноваційної діяльності;
- критерії віднесення організацій (підприємства) до таких, що займаються інноваційною діяльністю;
- принципи формування сукупностей звітних одиниць, що охоплюються державними статистичними спостереженнями за формами № 1-інновація (річна) «Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства» та № ІНН (одноразова) «Обстеження інноваційної діяльності підприємства»;
- порядок організації, методологію проведення державних статистичних спостережень зі статистики інноваційної діяльності та поширення їх результатів;
- основні розрахункові показники зі статистики інноваційної діяльності.

Методологічні положення ґрунтуються на нормах Господарського кодексу України [1], Цивільного кодексу України [2], законів України «Про інформацію» [3], «Про державну статистику» [4], «Про інноваційну діяльність» [5], «Про наукову та науково-технічну діяльність» [6], «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» [7], «Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України» [8] та наказів Держстату «Про затвердження Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств» [9] і «Про затвердження структури плану статистичного спостереження та глосарія до нього» [10].

Під час розробки Методологічних положень були враховані запропоновані в Керівництві Осло [11] рекомендації щодо збирання та аналізу даних про інновації, основна система понять, що визначає різні типи інновацій та пов'язані з ними процеси, а також методологія їх вимірювання. Крім цього, взято до уваги методологічні рекомендації щодо обстеження інновацій у Європейському Союзі [12].

2. ЗАВДАННЯ СТАТИСТИКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Статистика інноваційної діяльності призначена для вирішення таких завдань:

- об'єктивне відображення основних тенденцій та факторів розвитку, ресурсів і результатів інноваційної діяльності з орієнтацією на актуальні питання сучасної інноваційної політики;
- забезпечення повноти інформації, її достовірності та комплексності, охоплення всіх існуючих елементів і зв'язків національної інноваційної системи та факторів, що визначають її розвиток;
- упровадження системного підходу до організації статистичних робіт – від розробки методології та статистичного інструментарію до забезпечення збирання, обробки, аналізу й поширення даних;
- сприяння розвитку національної інноваційної системи, розширенню інноваційних та науково-технічних зв'язків;
- забезпечення порівнянності даних для проведення міжнародних зіставлень;
- інформаційне забезпечення вищих органів державної влади та управління для прийняття ними рішень щодо розвитку інноваційної сфери і державного регулювання інноваційної та науково-технічної політики;
- забезпечення інформаційними матеріалами зацікавлених осіб для проведення міжнародних зустрічей та переговорів;
- вирішення інших завдань, задекларованих національним статистичним законодавством України.

3. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Для реалізації цілей цих Методологічних положень терміни та пояснення вживаються у тлумаченнях відповідно до міжнародних стандартів [11], з урахуванням особливостей національної статистики та відповідно до норм чинного законодавства.

1. Інноваційна діяльність – усі наукові, технологічні, організаційні, фінансові й комерційні дії, що призводять до здійснення інновацій або задумані з цією метою. До інноваційної діяльності також належать дослідження і розробки, безпосередньо не пов'язані з підготовкою конкретної інновації.

Види інноваційної діяльності:

- **здійснення внутрішніх науково-дослідних розробок** – творча діяльність на систематичній основі, яка виконується власними силами з метою збільшення обсягу знань для розробки нових і вдосконалених продуктів та процесів (включно з розробкою програмного забезпечення власними силами підприємства, що відповідає цій меті);
- **придбання зовнішніх науково-дослідних розробок** – придбання науково-дослідних розробок, виконаних іншими підприємствами (включно з іншими підприємствами групи), державними або приватними науково-дослідними організаціями та придбані підприємством;
- **придбання машин, обладнання та програмного забезпечення** – придбання передового машинного обладнання й комп'ютерного машинного та програмного забезпечення для впровадження нових або суттєво вдосконалених продуктів і процесів;
- **придбання зовнішніх знань** – купівля або ліцензування патентів та незапатентованих винаходів, ноу-хау, а також інших видів знань в інших підприємствах чи організаціях для розробки та впровадження нових або суттєво вдосконалених продуктів і процесів;
- **навчальна підготовка для інноваційної діяльності** – внутрішнє або зовнішнє навчання персоналу саме для розробки та / або впровадження нових чи суттєво вдосконалених продуктів і процесів;
- **ринкове впровадження інновацій** – діяльність щодо ринкового впровадження нових або суттєво вдосконалених товарів і послуг, включно з маркетинговими дослідженнями та рекламною кампанією;
- **розробка дизайну** – поліпшення або зміни форми, вигляду нових чи істотно поліпшених товарів або послуг;
- **інші види інноваційної діяльності** – інші види діяльності для впровадження нових або суттєво вдосконалених продуктів та процесів, таких як техніко-економічні обґрунтування, тестування, розробка програмного забезпечення для поточних потреб, технічне оснащення, організація виробництва тощо.

2. Інноваційна продукція – впроваджена на ринку продукція (товари, роботи або послуги), що є новою або значно вдосконаленою в частині її властивостей або способів використання. Продукція (нова або удосконалена) може

бути новою для певного підприємства, а не лише новою для певного сектору діяльності або ринку загалом. До **обсягу інноваційної продукції** відноситься вищезазначена продукція, що впроваджувалась у виробництво протягом звітнього періоду та була реалізована на вітчизняному ринку.

3. Інновація – введення у вжиток будь-якого нового або значно вдосконаленого продукту (товару або послуги) чи процесу, нового методу маркетингу або нового організаційного методу в діяльності підприємства, організації робочих місць чи зовнішніх зв'язків.

Ознакою інновації є вимога, щоб продукт, процес, метод маркетингу або організації був для підприємства новим чи значно вдосконалим. До інновацій належать продукти, процеси і методи, які підприємство створило першим, і / або продукти, процеси, запозичені від інших підприємств або організацій. Також ознакою інновації є те, що продукт, процес, метод маркетингу або організації повинен бути впроваджений. Новий або вдосконалений продукт вважається впровадженим, якщо він реалізується на ринку. Нові виробничі процеси, методи маркетингу чи організації є впровадженими, коли вони стали дійсно використовуватися в діяльності підприємства.

Зміни, що не визнаються інноваціями, наведено в додатку Б.

За ступенем новизни для ринку інновації класифікують на нові для ринку та нові лише для підприємства (але не для ринку). Інновація вважається **новою для ринку**, коли підприємство, що впровадило інновацію першим, виводить її на свій ринок. Ураховуючи завдання обстеження інноваційної діяльності, під ринком розуміють безпосередньо підприємство, що обстежується, разом з його конкурентами з урахуванням географічного аспекту чи типової серії продуктів. Географічний аспект поняття «нове для ринку» визначається за уявленням власне підприємства про ринок, на якому воно функціонує, і може охоплювати як вітчизняні, так і міжнародні підприємства. Інновація вважається **новою для підприємства**, якщо вона є новою або істотно поліпшеною для певного підприємства, хоча може використовуватися (виготовлятися) на інших підприємствах.

3.1. Технологічні інновації – розробка та впровадження як технологічно нових, так і значно технологічно вдосконалених продуктів (**продуктові інновації**) і процесів (**процесові інновації**).

3.1.1. Продуктова інновація – впровадження продукту (товару або послуги), що є новим чи значно поліпшеним за його властивостями або способами використання (значні вдосконалення технічних характеристик, компонентів і матеріалів, вбудованого програмного забезпечення, рівня сумісності з користувачем або інших функціональних характеристик).

Види продуктових інновацій:

- **упровадження нового продукту або послуги**, що значно відрізняються за своїми характеристиками або призначенням від продуктів, що вироблялися підприємством раніше;
- **розробка нового способу використання** якогось продукту, що зазнав лише незначних змін технічних характеристик;
- **значні вдосконалення вже існуючих продуктів** можуть здійснюва-

тися за рахунок змін матеріалів, компонентів та інших характеристик виробів, що поліпшують їхні властивості;

– **зміни у дизайні** є невід’ємною частиною розробки і реалізації продуктових інновацій. Проте зміни дизайну, які не викликають значних змін у функціональних характеристиках продукту або способах його передбачуваного використання, не вважаються продуктовими інноваціями. Регулярні сезонні зміни також не є продуктовими інноваціями.

Якщо до вже існуючого продукту були внесені доповнення або модернізації, інноваційним вважається не весь продукт, а лише його змінена частина.

3.1.2. Процесова інновація (інноваційний процес) – упровадження нового або значно поліпшеного методу виробництва чи методу доставки продукту. Сюди входять значні зміни в технології, виробничому устаткуванні і / або програмному забезпеченні. Методи виробництва охоплюють технологічні процеси, устаткування і програмне забезпечення, що застосовуються у виробництві товарів і послуг. Методи доставки стосуються логістики підприємства і поєднують устаткування, програмне забезпечення і технології, що використовуються для постачання вихідних матеріалів, постачання всередині підприємства та доставки кінцевої продукції.

3.2. Нетехнологічні інновації – розробка та впровадження нових або значно вдосконалених продуктів чи процесів, що не належать до технологічних інновацій. До цієї групи входять маркетингові та організаційні інновації.

3.2.1. Маркетингова інновація – впровадження нового методу маркетингу, включаючи значні зміни дизайну або упаковки продукту, його розміщення, у просуванні на ринок або в призначенні ціни продажу, що спрямована на більше задоволення потреб споживача, відкриття нових ринків або завоювання нових позицій для продукції підприємства на ринку з метою збільшення обсягу продажу.

До маркетингових інновацій належать:

– **значні зміни дизайну продукту** – зміни форми та зовнішнього вигляду продукту, що не призводять до змін його функціональних або споживчих характеристик;

– **нові маркетингові методи розміщення продукту** (на ринку) – освоєння нових шляхів реалізації (методи, що використовуються для продажу товарів і послуг споживачам);

– **нові маркетингові методи просування продукту** (на ринок) – використання нових концепцій просування товарів і послуг певного підприємства;

– **інновації в призначенні цін** – використання нових стратегій ціноутворення для ринкового просування продукції. Нові методи призначення цін, єдиною метою яких є диференціювання цін за споживчими сегментами, не визнаються інноваціями.

Сезонні, регулярні та інші рутинні зміни прийомів маркетингу в цілому не є маркетинговими інноваціями.

3.2.2. Організаційна інновація – впровадження нового організаційного

методу в діяльності підприємства, в організації робочих місць або зовнішніх зв'язків. Організаційні інновації спрямовані на підвищення ефективності діяльності підприємства за допомогою скорочення адміністративних витрат або оперативних витрат, підвищення задоволеності службовців станом своїх робочих місць (і тим самим продуктивності праці), розширення доступу до нетоварних активів (таких як некодифіковані знання із зовнішніх джерел) або зменшення витрат на постачання.

Види організаційних інновацій:

- **організаційні інновації в діяльності підприємства** охоплюють упровадження нових методів організації повсякденної діяльності з виконання різноманітних робіт;
- **інновації в організації робочих місць** передбачають упровадження нових методів розподілу відповідальності та права прийняття рішень між співробітниками при організації й узгодженні різних робочих процесів усередині підрозділів підприємства, а також при взаємодії цих підрозділів; упровадження нових принципів структурування діяльності як об'єднання різних видів робіт;
- **нові організаційні методи в зовнішніх зв'язках підприємства** включають упровадження нових способів організації взаємин з іншими підприємствами або державними організаціями, таких як установлення нових форм співробітництва з дослідницькими організаціями або замовниками, нові методи інтеграції з постачальниками, використання зовнішніх результатів досліджень і розробок, перше в діяльності підприємства залучення комерційних субпідрядників до виробництва, заготівель, розподілу, набору персоналу, допоміжних служб.

Зміни в діяльності підприємства, організації робочих місць або зовнішніх зв'язків, засновані на організаційних методах, що вже використовуються підприємством, **не є організаційними інноваціями**. Також формулювання управлінських стратегій саме по собі не є інновацією.

Злиття з іншими підприємствами або придбання інших підприємств **не вважаються організаційними інноваціями**, навіть якщо все це відбувається вперше. Проте злиття і придбання можуть містити організаційні інновації, якщо під час цього підприємство створило або освоїло нові методи організації.

Інновації можуть мати ознаки відразу двох або більше типів. **Відмінності та граничні ситуації, за якими розрізняють типи інновацій**, представлено в додатку А.

4. Дифузія – поширення інновацій через ринкові або неринкові канали від першого здійснення будь-де у світі в інші країни та регіони, на інші ринки та на інші підприємства.

5. Інноваційне підприємство (організація) – юридична особа, що впроваджувала будь-яку інновацію за визначений період часу.

6. Інноваційно активне підприємство – підприємство, що в період обстеження займалося діяльністю, пов'язаною зі створенням інновацій, незалежно від того, чи призвела така діяльність до реального впровадження інновацій.

7. Співпраця з питань інновацій – активна участь разом з іншими підприємствами або організаціями в інноваційних проектах. При цьому обидва партнери не обов'язково мають на меті безпосереднє отримання прибутку. Наявність договорів, що не призводять до активної сумісної діяльності, не розглядається як співпраця.

Крім вищезазначених термінів, у Методологічних положеннях вживаються терміни, що тлумачаться згідно з Положенням про Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України[8], Положенням про Реєстр статистичних одиниць та формування основ вибірки сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств [9] та глосарієм до опису статистичного спостереження [13].

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНИХ СТАТИСТИЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ

4.1 Державні статистичні спостереження зі статистики інноваційної діяльності

До складу державних статистичних спостережень зі статистики інноваційної діяльності належать:

– державне статистичне спостереження інноваційної діяльності промислового підприємства, що здійснюється за формою № 1-інновація (річна) «Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства»;

– державне статистичне спостереження інноваційної діяльності підприємства, що здійснюється за формою № ІНН (одноразова) «Обстеження інноваційної діяльності підприємства».

4.2 Мета й основні характеристики державних статистичних спостережень

Основні принципи організації державних статистичних спостережень зі статистики інноваційної діяльності базуються на єдиних методологічних підходах, що забезпечують зіставність основних показників у динаміці. У показниках державного статистичного спостереження враховані міжнародні вимоги до статистичної інформації та міжнародна стандартна практика проведення обстежень інноваційної діяльності, що містяться у Керівництві Осло [11] та Методологічних рекомендаціях щодо обстеження інновацій у Євросоюзі [12].

Метою проведення державного статистичного спостереження інноваційної діяльності промислового підприємства за формою №1-інновація є отримання статистичної інформації щодо кількості інноваційно-активних підприємств, обсягів витрат і фінансування їхніх робіт, а також результатів діяльності протягом року.

Результатом державного статистичного спостереження інноваційної діяльності промислового підприємства є первинна й узагальнена інформація, яку використовують для визначення: витрат на інновації за видами витрат, джерелами фінансування; впровадження нової або вдосконаленої продукції за рівнем інноваційності; кількості впроваджених інноваційних видів продукції за видами; обсягу реалізованої інноваційної продукції; кількості впроваджених у виробництво нових технологічних процесів (нових або вдосконалених методів обробки або виробництва продукції) за видами.

Метою проведення державного статистичного спостереження інноваційної діяльності підприємства за формою № ІНН є отримання якісних статистичних даних, що характеризують інноваційну діяльність та зіставні з відповідними даними країн Європи.

Результатом державного статистичного спостереження інноваційної діяльності підприємства є первинна й узагальнена інформація щодо: продуктивних, процесових, організаційних та маркетингових інновацій; видатків на інновації; інноваційних цілей; джерел інновацій; співпраці з іншими підприємствами.

ми (організаціями) в контексті інноваційної діяльності; чинників, що перешкоджають інноваційній діяльності; використання методів стимулювання нових ідей та творчих підходів серед співробітників тощо.

Державні статистичні спостереження зі статистики інноваційної діяльності мають такі основні характеристики (табл. 1):

Таблиця 1

Характеристика державних статистичних спостережень зі статистики інноваційної діяльності

Характеристики державного статистичного спостереження	Державні статистичні спостереження зі статистики інноваційної діяльності	
	промислового підприємства	підприємства
А	1	2
Форми, за якими здійснюються державні статистичні спостереження	№ 1-інновація (річна) «Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства»	№ ІНН (одноразова) «Обстеження інноваційної діяльності підприємства»
Вид державного статистичного спостереження:		
– за ступенем охоплення одиниць	Несуцільне основного масиву	Несуцільне вибіркове
– за часом реєстрації даних	Поточне	Періодичне
Організаційна форма державного статистичного спостереження	Статистична звітність	
Спосіб проведення державного статистичного спостереження	Документальний облік	
Одиниця державного статистичного спостереження	Підприємство	
Респондент державного статистичного спостереження	Юридичні особи та їх відокремлені підрозділи, які здійснюють промислову діяльність незалежно від основного виду діяльності	Юридичні особи, основний вид економічної діяльності яких за КВЕД–2010 належить до розділів: 05–09, 10–33, 35, 36–39, 46, 49–53, 58, 61, 62, 63, 64–66, 71.
Органи, що здійснюють державне статистичне спостереження	Держстат, територіальні органи державної статистики	
Місце проведення державного статистичного спостереження	Регіони України: Автономна Республіка Крим, області, м.Київ та м.Севастополь	
Національні класифікації, що використовуються при проведенні державного статистичного спостереження	КВЕД – Класифікація видів економічної діяльності; КОПФГ – Класифікація організаційно-правових форм господарювання; КОАТУУ – Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України	
	КС – Класифікація країн світу	

4.3 Інструментарій та програма державних статистичних спостережень

4.3.1 Державне статистичне спостереження інноваційної діяльності промислового підприємства

Інструментарієм для проведення спостереження є бланк форми **№ 1-інновація (річна)** «Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства» та інструкція щодо її заповнення.

Державне статистичне спостереження проводиться щодо всіх юридичних осіб та їхніх відокремлених підрозділів, які здійснюють промислову діяльність незалежно від основного виду діяльності відповідно до форми державного статистичного спостереження №1-інновація (річна) «Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства».

Показники звіту відповідають даним документів бухгалтерського обліку – «Оборотно-сальдова відомість».

Державне статистичне спостереження за формою **№ 1-інновація «Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства»** є несучільним спостереженням основного масиву, яке проводять з річною періодичністю.

Бланк за формою містить три розділи:

– розділ 1 «Інноваційна діяльність та витрати підприємства» містить інформацію щодо виконання інноваційної діяльності протягом останніх трьох років (за видами та напрямками інновацій), а також про витрати на інновації (за напрямками інновацій та джерелами фінансування);

– розділ 2 «Інноваційна продукція (послуги, роботи)» вміщує дані щодо впровадження нової або вдосконаленої продукції протягом останніх трьох років (у тому числі за ступенем новизни для ринку), а також щодо обсягу реалізованої інноваційної продукції за ступенем новизни для ринку (у тому числі за межі України);

– розділ 3 «Інноваційні процеси» містить інформацію щодо впровадження протягом останніх трьох років інноваційних процесів, а також щодо кількості придбаних (переданих) підприємством нових технологій (технічних досягнень) за формами придбання (передання).

4.3.2 Державне статистичне спостереження інноваційної діяльності підприємства

Державне статистичне спостереження інноваційної діяльності підприємства проводиться за формою № ІНН (одноразова) «Обстеження інноваційної діяльності підприємства за період _____».

Обстеження є несучільним вибіркоким та проводиться за спеціальною анкетною, розробленою за європейською методологією щодо обстеження інновацій у ЄС – Community Innovation Survey (CIS). Періодичність проведення обстеження згідно з рекомендаціями ЄС – один раз на два роки.

Обстеженням охоплені інновації продукту та процесу, а також передбачено отримання інформації щодо організаційних та маркетингових інновацій. Крім цього, збирається інформація щодо: видатків на інновації, джерел інформації (додаток В), інноваційних цілей (додаток Г) та співпраці з іншими підприємствами та організаціями в контексті інноваційної діяльності; чинників, що перешкоджають інноваційній діяльності (додаток Д); використання методів стимулювання нових ідей та творчих підходів серед співробітників тощо.

Обстеження направлено на отримання якісної інформації щодо інноваційної діяльності. Питання можуть стосуватися або одного року, або усього періоду спостереження (останні три роки). Перевагою застосування «багаторічного підходу» є перспектива отримання інформації щодо інноваційної активності підприємств, які не проводять інноваційну діяльність на регулярній основі.

Анкета розрахована на юридичних осіб незалежно від розміру підприємства, основний вид діяльності яких відповідно до КВЕД–2010 [14] належить до:

- добувної промисловості і розроблення кар'єрів (05–09);
- переробної промисловості (10–33);
- постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (35);
- водопостачання, каналізація, поводження з відходами (36–39);
- оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами (46);
- транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (49–53);
- видавнича діяльність (58);
- телекомунікації (61);
- комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність (62);
- надання інформаційних послуг (63);
- фінансова та страхова діяльність (64–66);
- діяльність у сферах архітектури та інжинірингу; технічні випробування та дослідження (71).

4.4 Процедури проведення державних статистичних спостережень та поширення їх результатів

Форми № 1-інновация (річна) та № ІНН (одноразова) складають юридичні особи відповідно до підпункту 4.3 цих Методологічних положень та подають на паперових носіях до органу державної статистики за місцезнаходжен-

ням респондента у терміни, що визначені на бланках форм. Якщо респондент подає форму звітності як електронний звіт, то її подання здійснюється відповідно до затвердженого Держстатом Порядку подання електронної звітності до органів державної статистики.

На регіональному рівні обробки органи державної статистики здійснюють первинний аналіз даних, уведення у відповідний комплекс електронної обробки статистичної інформації, логічний і арифметичний контролю (як вхідного, так і вихідного масиву даних) та передачу вивіреної інформації на вищий рівень розробки.

Результати державного статистичного спостереження за формами № 1-інновація (річна) та № ІНН (одноразова) органи державної статистики формують на державному рівні: зведена інформація по країні в цілому; за регіонами (Автономна Республіка Крим, області, м.Київ та м.Севастополь), за видами економічної діяльності, за організаційно-правовими формами та за чисельністю працюючих (для міжнародних порівнянь).

За результатами розробки даних за формами № 1-інновація (річна) та № ІНН (одноразова) на підставі первинних звітів підприємств у розрізі регіонів органи державної статистики формують архів та часові ряди даних, що зберігаються у терміни, передбачені постановкою задачі на програмне забезпечення відповідних державних статистичних спостережень.

При поширенні даних користувачам органи державної статистики забезпечують дотримання конфіденційності даних.

Основними статистичними публікаціями зі статистики інноваційної діяльності є:

- доповіді: «Інноваційна діяльність промислових підприємств України»; «Обстеження інноваційної діяльності в економіці України за період _____ роки (за міжнародною методологією»;
- статистичні бюлетені: «Статистичний бюлетень (№ 1, № 2)»;
- статистичні збірники: «Україна в цифрах у ___ році», «Регіони України», «Статистичний щорічник України», «Наукова та інноваційна діяльність в Україні», «Промисловість України»;
- таблиці для веб-сайту Держстату.

На запити користувачів органи державної статистики надають статистичну інформацію за формами № 1-інновація (річна) та № ІНН (одноразова) у зведеному вигляді на паперових, магнітних та електронних носіях, засобами зв'язку (у т. ч. розміщення на веб-сайті) шляхом безпосереднього виписування у порядку та умовах, визначених Держстатом.

5. ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБІТ ІЗ ФОРМУВАННЯ СУКУПНОСТІ ЗВІТНИХ ОДИНИЦЬ ДЕРЖАВНИХ СТАТИСТИЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ

Формування сукупності звітних одиниць зі статистики інноваційної діяльності відбувається відповідно до Положення про Реєстр статистичних одиниць (PCO) та формування основ вибірки сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств, затвердженого наказом Держкомстату від 16.12.2009 № 481 [9], та Порядку користування даними Реєстру статистичних одиниць, затвердженого наказом Держкомстату від 10.02.2011 № 28 [15].

До сукупності звітних одиниць включають об'єкти державних статистичних спостережень, які мають такі ідентифікаційні та класифікаційні ознаки (табл. 2).

Таблиця 2

Критерії формування сукупності звітних одиниць

№ п/п	Назва критеріїв	Класифікації	Ознаки критеріїв формування	
			Державне статистичне спостереження за формою	
№ п/п	А	1	2	3
1	Інституційний сектор економіки	КІСЕ	S.11 «Нефінансові корпорації»	
2	Тип статистичної одиниці	Довідник типів статистичних одиниць	Підприємство	
3	Організаційно-правова форма господарювання	КОПФГ	Коди: 110–190, 193, 270, 310, 340, 410, 425, 435, 510–540, 590, 610, 930, 935, 995	Коди: 120–193, 200–270, 310, 390, 500–590, 600–620, 915–940
4	Вид економічної діяльності	КВЕД	секції В, С, D, E (розділи: 05–38)	розділи: 05–09, 10–33, 35, 36–39, 46, 49–53, 58, 61, 62, 63, 64–66, 71.
5	Територіальні одиниці	КОАТУУ	Відповідно до адміністративно-територіального устрою	
6	Розмір підприємства	х	х	від 10 працівників
7	Ознака економічної діяльності	Довідник стану статистичної одиниці	Активне	

Формування сукупності звітних одиниць для проведення державного статистичного спостереження за формою **№ 1-інновація (річна) «Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства»** у році, наступному за звітним, органи державної статистики здійснюють на центральному рівні щорічно.

Джерелами інформації для формування сукупності звітних одиниць є:

- Реєстр статистичних одиниць;
- перелік підприємств, інформацію якого органи державної статистики уточнюють за фактичним переліком підприємств, що звітують за формою № 1-ПЕ.

На підставі даних РСО формується перелік підприємств, інформацію якого органи державної статистики уточнюють за фактичним переліком підприємств, що звітують за формою № 1-ПЕ, та формують сукупність звітних одиниць, які будуть безпосередньо охоплені державним статистичним спостереженням щодо обстеження стану інноваційної діяльності промислового підприємства.

Формування сукупності звітних одиниць для проведення вибіркового державного статистичного спостереження за **формою № ІНН (одноразова) «Обстеження інноваційної діяльності підприємства»** один раз на два роки.

Джерелом інформації для формування сукупності звітних одиниць є Реєстр статистичних одиниць.

Формування сукупності звітних одиниць для проведення вибіркового державного статистичного спостереження за формою № ІНН (одноразова) відповідно до визначених критеріїв (див. табл. 2) дозволить отримати репрезентативну та надійну інформацію щодо характеристик генеральної сукупності.

Сформовану сукупність звітних одиниць державного статистичного спостереження щодо обстеження інноваційної діяльності підприємств розсилають територіальним органам державної статистики в електронному вигляді. Територіальні органи державної статистики опрацьовують отриману сукупність звітних одиниць, уточнюють та повертають на державний рівень у встановлені терміни.

На підставі отриманої інформації Держстат приймає рішення щодо доцільності внесення змін до складу сукупності звітних одиниць.

6. ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ РОЗРАХУНКОВИХ ПОКАЗНИКІВ

Органами державної статистики для аналізу **інноваційної діяльності промислових підприємств за формою державного статистичного спостереження № 1-інновація (річна)** розробляються такі показники:

1. Кількість промислових підприємств, що займались інноваційною діяльністю (одиниць) – кількість промислових підприємств, що протягом останніх трьох років були задіяні в інноваційній діяльності.

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ); види економічної діяльності (КВЕД); організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ); типи інновацій; чисельність працівників; роки; види інноваційної діяльності.

2. Інноваційна активність промислових підприємств (відсотки) – частка промислових підприємств, що протягом останніх трьох років були задіяні в інноваційній діяльності у загальній кількості промислових підприємств.

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ); види економічної діяльності (КВЕД); організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ); типи інновацій; чисельність працівників; роки; види інноваційної діяльності.

3. Загальний обсяг витрат на інновації (тис. грн.) – витрати підприємства на здійснення інновацій як нових для підприємства, так і нових для ринку, у тому числі на внутрішні науково-дослідні розробки (НДР), придбання НДР, машин, обладнання та програмного забезпечення, інших зовнішніх знань та інших витрат. Показник складається з поточних і капітальних витрат.

Дані про витрати на інновації наводяться на звітну дату за період з початку року незалежно від того, на якій стадії перебуває інноваційний процес: на початковій стадії розробки нових або значно вдосконалених продуктів і процесів чи на проміжній стадії.

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ); види економічної діяльності (КВЕД); організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ); чисельність працівників; види інноваційних витрат, джерела фінансування.

4. Кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації (одиниць) – кількість промислових підприємств, що протягом останніх трьох років впроваджували нову або вдосконалену продукцію (за винятком простого перепродажу нових товарів, придбаних в інших підприємствах, і змін лише естетичного характеру).

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ); види економічної діяльності (КВЕД); організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ); чисельність працівників; інноваційна продукція за рівнем інноваційності, роки.

5. Кількість упроваджених (освоєних) інноваційних видів продукції (одиниць) – кількість упроваджених інноваційних видів продукції за звітний рік, з них окремо виділяють нові лише для підприємства. Інновація вважається впровадженою, якщо вона (її результат) потрапила на ринок.

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ); види економічної діяльності (КВЕД); організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ); чисельність працівників; інноваційна продукція за рівнем інноваційності, види інноваційної продукції.

6. Кількість підприємств, що реалізували інноваційну продукцію (одиниць) – загальна кількість підприємств, що реалізували інноваційну продукцію за звітний рік.

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ); види економічної діяльності (КВЕД); організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ); чисельність працівників; інноваційна продукція за рівнем інноваційності, територіальне призначення.

7. Обсяг реалізованої інноваційної продукції (тис. грн.) – це обсяг реалізованої інноваційної продукції за період з початку року, що була заново запроваджена, зазнала суттєвих технологічних змін або вдосконалювалася протягом останніх трьох років (інноваційна продукція нова як для ринку, так і лише для підприємства).

Показник визначається за ціною продажу відвантаженої за межі підприємства готової продукції (виконаних робіт, послуг), що зазначена в оформлених як підстава для розрахунків з покупцями (замовниками) документах, незалежно від надходження платежів у відпускних цінах підприємства без податку на додану вартість, акцизного збору та інших непрямих податків (відповідно до Інструкції щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 1-ПЕ «Місячний звіт про економічні показники за видами економічної діяльності, що відносяться до добувної, переробної промисловості, виробництва і розподілення електроенергії, газу, тепла та води» (зі змінами), затвердженої наказом Держкомстату від 25.11.2005 № 380, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 13.12.2005 за № 1491/11771.

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ); види економічної діяльності (КВЕД); організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ); чисельність працівників; інноваційна продукція за рівнем інноваційності; територіальне призначення.

8. Кількість промислових підприємств, що впроваджували інноваційні процеси (одиниць) – кількість промислових підприємств, що протягом останніх трьох років упроваджували інноваційні процеси.

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ); види економічної діяльності (КВЕД); організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ); чисельність працівників; види інноваційних процесів; роки.

9. Кількість запроваджених у виробництво нових технологічних процесів (нових або вдосконалених методів обробки або виробництва продукції) (одиниць) – кількість запроваджених у звітному році нових технологічних

процесів (нових або вдосконалених методів обробки або виробництва продукції).

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ); види економічної діяльності (КВЕД); організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ); чисельність працівників; види технологічних процесів.

10. Кількість придбаних (переданих) підприємствами нових технологій (технічних досягнень) (одиниць) – загальна кількість придбаних і переданих підприємствами за період з початку року нових технологій чи окремих технічних досягнень.

До кількості придбаних (переданих) нових технологій уключають придбані (передані) технології за договорами про придбання (передання) разом з правами на патенти, за ліцензіями або ліцензійними договорами на використання об'єктів промислової власності, результатів виконаних науково-технічних робіт, що придбаваються (передаються) у розукомплектованому вигляді, разом із цілеспрямованим прийомом (переходом) на роботу кваліфікованих спеціалістів, які володіють знаннями і досвідом у використанні цих технологій та застосуванні їх у виробництві продукції, та інші технології. Підприємство може придбати (передати) технологію як у матеріальній, так і в нематеріальній формі.

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ); види економічної діяльності (КВЕД); організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ); чисельність працівників; форми придбання (передання) нових технологій; територіальне призначення.

11. Кількість підприємств, що придбали та передали нові технології (технічні досягнення) – кількість підприємств, що придбали та передали нові технології (технічні досягнення) у звітному році.

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ); види економічної діяльності (КВЕД); організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ); чисельність працівників; форми придбання (передання) нових технологій; територіальне призначення.

Для аналізу **інноваційної діяльності підприємств за формою державного статистичного спостереження № ІНН (одноразова)** розробляються такі основні показники:

1. Кількість інноваційно активних підприємств (одиниць) – кількість підприємств, що в період обстеження займались інноваційною діяльністю.

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ); види економічної діяльності (КВЕД); організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ); чисельність працюючих; типи інновацій; напрями інноваційної діяльності; рівень новизни інноваційного продукту; розмір підприємства; джерела інформації; місце розташування партнерів; види інноваційних процесів.

2. Кількість підприємств із технологічними інноваціями (одиниць) – кількість підприємств, що в період обстеження займалися технологічними інноваціями.

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ); види економічної діяльності (КВЕД); організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ); чисельність працюючих; стан здійснення технологічних інновацій; напрями інноваційної діяльності; рівень новизни інноваційного продукту; розмір підприємства; джерела інформації; місце розташування партнерів по співпраці.

3. Кількість працівників на інноваційно активних підприємствах (осіб) – кількість осіб, які працюють на підприємствах, що в період обстеження займалися інноваційною діяльністю.

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ); види економічної діяльності (КВЕД); організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ); чисельність працівників; типи інновацій, розмір підприємства.

4. Обсяг витрат на інноваційну діяльність (тис. грн.) – витрати, що здійснили підприємства на розробку інновацій (включаючи заробітну плату найманих працівників).

До обсягу витрат на інновації включають витрати на внутрішні НДР (включаються капітальні витрати на споруди й обладнання для виконання НДР), придбання НДР, машин, обладнання та програмного забезпечення (за винятком витрат на обладнання для НДР), придбання зовнішніх знань.

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ); види економічної діяльності (КВЕД); організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ); чисельність працівників; види інноваційних витрат, типи інновацій; напрями інноваційної діяльності; розмір підприємства.

5. Загальний обсяг реалізованої продукції (послуг) інноваційно активними підприємствами (тис. грн.) – обсяг продукції, що була реалізована за період, указаний в обстеженні, визначається за ціною продажу відвантаженої за межі організації готової продукції (виконаних робіт, послуг), що зазначена в оформлених як підстава для розрахунків з покупцями (замовниками) документах, незалежно від надходження платежів у відпускних цінах підприємства без податку на додану вартість, акцизного збору та інших непрямих податків.

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ); види економічної діяльності (КВЕД); організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ); чисельність працівників; типи інновацій; розмір підприємства; інноваційна продукція за рівнем інноваційності.

6. Обсяг реалізованої інноваційної продукції (послуг) (відсотки) – частка обсягу реалізованої інноваційної продукції (послуг) у загальному обсязі реалізованої продукції (послуг) підприємствами.

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ), види економічної діяльності (КВЕД),

організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ), чисельність працівників, розмір підприємства, інноваційна продукція за рівнем інноваційності.

7. Загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності (тис. грн.) включає надходження від різних джерел фінансування на покриття витрат на інноваційну діяльність підприємства.

Розробка показника ведеться за класифікаційними ознаками: місцезнаходження статистичної одиниці (КОАТУУ), види економічної діяльності (КВЕД), організаційно-правові форми господарювання (КОПФГ), чисельність працівників, джерела фінансування.

ДОДАТКИ

Додаток А

Відмінності та граничні ситуації, за якими розрізняють типи інновацій

1. Основна ознака, що відрізняє продуктові інновації від маркетингових, – наявність значної зміни у функціях або в способах використання продукту. Товари або послуги, що мають значно поліпшені функціональні або споживчі характеристики порівняно з уже існуючими, є продуктовими інноваціями. З іншого боку, прийняття нової концепції маркетингу, що припускає значну зміну в дизайні будь-якого вже існуючого продукту, є маркетинговою інновацією, але не продуктовою, оскільки функціональні або споживчі характеристики продукту не зазнали істотних змін. Наприклад, одяг, вироблений з використанням нових матеріалів з поліпшеними характеристиками (повітропроникність, водостійкість тощо), є продуктовою інновацією, але перша поява на ринку нового фасону одягу, розрахованого на нову групу споживачів, або такого, що підвищує рівень винятковості (що, відповідно, дозволяє установити більш високу торговельну націнку порівняно з попередньою версією того самого продукту), є маркетинговою інновацією.

2. Інновації можуть уважатися одночасно як продуктовими, так і маркетинговими, якщо в уже існуючу продукцію вносяться такі зміни, які істотно змінюють і її функції, і способи використання, й одночасно форму, вигляд або упакування продукції, що є частиною нової маркетингової концепції.

3. І процесові, і маркетингові інновації можуть уключати нові методи просування інформації або товарів, але їхні цілі різні. Продуктові інновації стосуються методів виробництва і доставки, а також різноманітної допоміжної діяльності, маючи на меті зниження собівартості або підвищення якості продукції. Водночас метою маркетингових інновацій є збільшення обсягів продажу або частки ринку (в останньому випадку – за рахунок змін у позиціонуванні або репутації продукту).

4. Граничні ситуації виникають, якщо маркетингові інновації включають освоєння нових шляхів реалізації. Наприклад, інновації, що передбачають установлення нового шляху реалізації (наприклад, нового способу продажу товарів і послуг споживачам), можуть уключати ще й упровадження нових методів логістики (наприклад, транспортування, складування й обробки продукції). Якщо ці інновації націлені одночасно на збільшення продажу і зниження питомих витрат на розподіл, вони **повинні вважатися і процесовими, і маркетинговими.**

5. Необхідно **відрізнити процесові інновації від організаційних,** оскільки багато інновацій мають ознаки обох типів. Наприклад, упровадження нових процесів може містити також перше використання нових методів організації, таких як бригадний метод. Такі організаційні інновації, як перше впровадження системи наскрізного керування якістю, можуть містити значні вдосконалення в методах виробництва, наприклад системи виробничої логістики для виключення певних типів браку або нові більш ефективні інформаційні системи на основі нового програмного забезпечення і нового ІКТ-устаткування.

6. Головною ознакою для **розрізнення процесових та організаційних інновацій** є вид діяльності. Процесові інновації пов'язані головним чином з упровадженням нового обладнання, програмного забезпечення і конкретних

технологій або процесів, тоді як організаційні інновації стосуються в першу чергу персоналу й організації робіт. Для розрізнення цих двох типів у складних випадках необхідно проаналізувати таке: якщо інновація містить нові або значно поліпшені методи виробництва або постачання, націлені на скорочення питомих витрат або підвищення якості продукції – це процесова інновація; якщо інновація містить перше використання нових методів організації в діяльності підприємства, організації робочих місць або зовнішніх зв'язків – це організаційна інновація; якщо інновація містить як нові або значно поліпшені методи виробництва або постачання, так і перше використання нових методів організації – це одночасно і процесова, й організаційна інновація.

7. Граничні ситуації можуть виникати у випадках інновацій, що включають перше впровадження і маркетингових, й організаційних методів. Як зазначено вище, якщо інновація має ознаки обох типів, тоді це одночасно і маркетингова, й організаційна інновація. Однак організаційні інновації, що стосуються діяльності з продажу (наприклад, об'єднання відділу продажу з іншими відділами), але не включають упровадження нових методів маркетингу, не є маркетинговими інноваціями.

Зміни, які не визнаються інноваціями

1. Припинення використання якогось процесу, методу маркетингу або організації чи продажу якогось продукту, навіть якщо це поліпшує функціонування підприємства.

2. Просте переміщення або розширення капіталу – придбання устаткування, ідентичного тому, що вже використовується, або невеликі доповнення і модернізація вже існуючого устаткування або програмного забезпечення – не є процесовими інноваціями. Придбане устаткування та доповнення до нього повинні бути одночасно новими для фірми і мати істотно кращі характеристики або суттєво поліпшувати властивості всього парку устаткування.

3. Зміни, які зумовлені виключно варіацією цін на фактори виробництва. Наприклад, якщо та сама модель персонального комп'ютера збирається і продається за зниженою ціною лише тому, що знизилися ціни на комп'ютерні чіпи.

4. Пристосування до запитів користувачів – виробництво на замовлення товарів (виконання одиничних або комплексних замовлень своїх клієнтів), які не мають істотних відмінностей від тих, що вироблялися підприємством раніше. Це стосується лише випадків змін у продукті в інтересах споживача, але не впровадження практики виробництва на замовлення. Наприклад, об'єднання операцій з виробництва, продажу й доставки може бути організаційною інновацією.

5. Регулярні сезонні та інші зміни, що повторюються. Це стосується значною мірою швейного і взуттєвого виробництва, де відбуваються сезонні зміни в типах товарів, які супроводжуються змінами вигляду відповідних продуктів. Наприклад, виготовлення і виставляння на продаж виробником одягу нових сезонних моделей курток, якщо ці куртки не виготовлені з тканини зі значно поліпшеними властивостями. Однак якщо сезонні зміни є приводом для фундаментальної зміни вигляду товару, здійснюваної в розвиток нового маркетингового підходу, який уперше використовується підприємством, це можна вважати маркетинговою інновацією.

Джерела інформації для здійснення інноваційної діяльності

Види джерел	Джерела інформації
Внутрішні	Фахівці підприємства або групи підприємств
Ринкові	Постачальники обладнання, матеріалів, компонентів чи програмного забезпечення
	Клієнти чи покупці
	Конкуренти чи інші підприємства галузі, до якої відноситься підприємство
	Консультанти, фахівці комерційних лабораторій або приватних науково-дослідних інститутів
Інституційні	Університети та інші вищі навчальні заклади
	Державні науково-дослідні інститути
Інші	Конференції, торгові ярмарки, виставки
	Наукові журнали та торгові / технічні публікації
	Професійні та промислові асоціації

Цілі технологічних інновацій:

- розширити номенклатуру товарів або послуг;
- замінити застарілі продукти або процеси;
- вийти на нові ринки чи збільшити частку ринку;
- поліпшити якість товарів або послуг;
- скоротити час, необхідний для виходу інновації на ринок;
- підвищити гнучкість при виробництві товарів або послуг;
- збільшити потужності для виробництва товарів або послуг;
- зменшити витрати праці на одиницю продукції;
- зменшити витрати матеріалів та енергії на одиницю продукції;
- зменшити вплив на навколишнє середовище;
- поліпшити якість здоров'я та рівень безпеки.

Чинники, що перешкоджають інноваційній діяльності

Цінові чинники	Відсутність коштів у межах підприємства або групи підприємств
	Відсутність фінансування з джерел за межами підприємства
	Занадто високі витрати на інноваційну діяльність
Інформаційні чинники	Відсутність кваліфікованого персоналу
	Відсутність інформації про технології
	Відсутність інформації про ринки
	Труднощі знаходження партнерів для інноваційної діяльності
Ринкові чинники	На ринку домінують певні підприємства
	Не визначений попит на інноваційні товари чи послуги
Причини інноваційної бездіяльності	Немає необхідності у зв'язку з попередньою інноваційною діяльністю підприємства
	Не потрібно у зв'язку з невизначеним попитом або відсутністю попиту на інновації

Класифікаційні ознаки розрахункових показників

Види інноваційної діяльності:

- внутрішні науково-дослідні розробки;
- зовнішні науково-дослідні розробки;
- придбання машин, обладнання та програмного забезпечення;
- придбання інших зовнішніх знань;
- навчання та підготовка персоналу;
- ринкове впровадження інновацій;
- інші роботи.

Джерела фінансування:

- власні кошти;
- кошти державного бюджету;
- кошти місцевих бюджетів;
- кошти позабюджетних фондів;
- кошти вітчизняних інвесторів;
- кошти іноземних інвесторів;
- кредити;
- кредити на пільгових умовах;
- кошти інших джерел.

Територіальне призначення інновацій:

- у межах України;
- за межі України:
  - країни СНД;
  - інші.

Інноваційна продукція за рівнем інноваційності:

- нова для ринку;
- нова виключно для підприємства.

Види інноваційних процесів:

- нові або вдосконалені методи обробки або виробництва продукції (технологічні процеси);
- нові або вдосконалені методи логістики, доставки або розповсюдження продукції;
- нова або вдосконалена діяльність з підтримки процесів, таких як системи матеріально-технічного обслуговування або операції щодо закупівель, обліку чи розрахунків.

Види технологічних процесів:

- маловідходні, ресурсозберігаючі;
- інші.

Форми придбання (передання) нових технологій:

- права на патенти, ліцензії на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей;
- результати досліджень та розробок;
- ноу-хау, угоди на придбання (передачу) технологій;
- придбання (продаж) устаткування;
- цілеспрямований прийом (перехід) на роботу кваліфікованих фахівців;
- інші.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV станом на 02.09.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV станом на 16.09.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15>
3. Закон України «Про інформацію» від 02.10.92 № 2657-XII станом на 09.05.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2657-12>
4. Закон України «Про державну статистику» від 02.10.92 № 2657-XI станом на 09.05.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2614-12>
5. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40– IV станом на 02.10.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
6. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» від 13.12.91 № 1977-XII станом на 06.01.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12>
7. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» від 15.05.2003 р. № № 755-IV станом на 27.08.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=755-15>
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України» від 22.01.1996 р. № 118 станом на 04.02.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=118-96-%EF>
9. Наказ Держкомстату «Про затвердження Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ вибірки сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств» від 16.12.2009 р. № 481 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> – Назва з титул. екрана.
10. Наказ Держкомстату «Про затвердження структури плану статистичного спостереження та глосарія до нього» від 29.12.2009 р. № 498 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> – Назва з титул. екрана.
11. Руководство Осло. Рекомендации по сбору и анализу данных по инновациям / Совместная публикация ОЭСР и Евростата. – [Третье изд.] – М.: ЦИСН, 2010. – 192 с.
12. The Community Innovation Survey 2008. Methodological recommendations. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/en/inn_esms.htm#stat_pres
13. Глосарій до опису статистичного спостереження; затверджений Наказом Держкомстату від 29.12.2009 р. № 498 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/plan_stat/2011_2012/glos_12.htm
14. Класифікація видів економічної діяльності (NACE, Rev. 2, 2006): ДК 009:2010 [Електронний ресурс]. — [Чинний від 2010–10–11]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> – Назва з титул. екрана.

15. Порядок користування даними Реєстру статистичних одиниць; затверджений наказом Держкомстату від 10.02.2011 р. № 28. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.org/uk/edrpoj/prso.htm>
16. Офіційний сайт Держстату України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>